NAT Netwerk Aqua Thermie

14 november 2019

Verslag Community of Practice Aquathermie

Governance en Juridisch Kader Aquathermie

Op 14 november stond de community of practice aquathermie (COP) in het teken van governance en de juridische aspecten van aquathermie. Tijdens de COP presenteerde de Universiteit Utrecht de resultaten van het onderzoek naar het juridisch kader aquathermie dat zij in opdracht van STOWA, RWS en Dunea uitvoerden. Daarnaast werd een tweetal praktijkvoorbeelden toegelicht door Waterschap Vallei en Veluwe en Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden.

Dit verslag blikt terug op de highlights van deze bijeenkomst.

De volgende COP bij jou? Heb jij een goed idee voor een van de volgende bijeenkomsten voor de COP? Of moeten de leden van de community ook echt eens bij jouw organisatie komen meekijken? Stuur dan een mailtje naar info@aquathermie.nl.

Website: aquathermie.nl

Volg jij Netwerk Aquathermie al op LinkedIn?
Je kunt onze pagina vinden via:
linkedin.com/company/netwerk-aquathermie

Update
Netwerk Aquathermie

NAT Netwerk Aqua Thermie
Log in
Contact
Home
Nieuws
Kalender
Praktijk
Onderzoek
Governance
Bibliotheek
Organisatie
FAQ

Netwerk Aquathermie

De **website** van NAT: aquathermie.nl = online!

Hier zijn ook de **onderzoeksagenda** en de inventarisatie bestaande aquathermieprojecten te vinden.

Nieuwe partners Green Deal:
- Gemeente Molenlanden
- MEFA Energy Systems
- Nelen & Schuurmans

22 januari 2020 bestuurlijke bijeenkomst samen werken aan aquathermie

Gezamenlijk bereikt:
In het kader van de Green Deal hebben verschillende partners bijgedragen aan de totstandkoming van 'Warming-Up' (onderzoekdsvoorstel MMIP 4) en het onderzoek naar het juridisch kader.

Juridisch Kader Aquathermie - Anoeska Buijze (Universiteit Utrecht)

Het juridisch kader aquathermie combineert een aantal relevante rechtsgebieden. Anoeska Buijze: “Op het gebied van aquathermie is er veel mogelijk, de speelruimte is groot”. Daarbij hoort wel dat je als waterschap/drinkwaterbedrijf aandacht moet hebben voor marktordening en de wet markt en overheid, in het handelen vooral transparant moet zijn in je afwegingen en keuzes, en het gelijkheidsbeginsel toe moet passen.

Op de vraag hoe actief mag ik zijn: “heel actief, tenzij je Rijkwaterstaat bent”. Voor waterschappen en drinkwaterbedrijven liggen er dus volop mogelijkheden en nauwelijks juridische beperkingen. Er is redelijke vrijheid in de keuze van samenwerkingspartners, vooral als die keuze goed kan worden gemotiveerd.

Er is geen uitsluitsel over wie eigenaar is van de warmte in het water , maar aangenomen kan worden dat voor oppervlaktewater en drinkwater het bevoegd gezag beschikkingsbevoegd is. Voor afval water, kan aangenomen worden dat de warmte in het water is van de eigenaar van de leiding waar het water doorheen stroomt. Dit betekent dat vergunningverlening alleen wordt getoetst aan algemene kaders, zoals waterkwaliteit. Waterschappen, als decentrale overheden, kunnen zelf beleid vaststellen voor een schaarste-plafond of verdeling. Dit kan in het kader van een algemeen belang besluit. De criteria op basis waarvan de warmte wordt verdeeld zijn dan geheel vrij.

"Als waterbeheerder mag je heel veel, maar je moet hier van te voren wel goed over nadenken."

LEERPUNT 1

De Warmtewet is alleen van toepassing als je als

LEERPUNT 2

Er is voor water-beheerders geen nieuwe

LEERPUNT 3

Overheden hebben veel ruimte om bij te dragen organisatie zelf warmte gaat leveren aan kleingebruikers. In dat geval is een leveringsverplichting van toepassing en moet de leverancier zorg dragen voor back-up oplossingen.

Met het leveren aan kleinverbruikers haal je je veel op de hals. Het is voor bronhouders dan ook niet aan te raden. Het perspectief van de keten is hier dus van belang.

regelgeving nodig voor aquathermie, maar wel moet een waterbeheerder eigen beleid formuleren over hij de warmte gaat inzetten.

Een aquathermie project begint dan ook met zelf een beleidskeuze te maken als waterschap of drinkwaterbedrijf over de rol die je wil spelen. Daarna kun je kijken wat dit juridisch betekent. Deskundige hulp is daarbij aan te bevelen.

aan aquathermie projecten zonder dat dit als staatssteun wordt gezien. Heel veel staatssteun is gewoon toegestaan, zolang het om kleine bedragen gaat of valt onder andere verordeningen.

De vuistregel daarbij is: tot 35 miljoen investeren in Aquathermie kan onder het Europees staatssteunrecht.

N.B. Het rapport is geschreven vanuit het perspectief van de waterbeheerders en drinkwaterbedrijven en niet zozeer vanuit gemeenten of private partijen.

Door de Provincie Zuid-Holland werd gewezen op een *rapport van Berenschot* over de juridische kaders van TEO. Dit rapport is gericht is op gemeenten. Het rapport van Berenschot is openbaar en zal door NAT worden gedeeld op aquathermie.nl

RAPPORT
2019
28

Carla Kranenborg-Van Eerd
Netwerk Aquathermie

> “De manier waarop dit rapport tot stand gekomen is, is precies hoe wij in het netwerk met elkaar willen werken.”

Vragen en dilemma's in de praktijk: TEA RWZI Apeldoorn

Jan Wisse vertelt dat waterschap Vallei en Veluwe aquathermie graag beschikbaar stelt als bijdrage aan de energietransitie. Dat lijkt op het eerste gezicht eenvoudig; immers je hoeft als bronhouder ‘alleen’ maar water/warmte beschikbaar te stellen en hierbij hooguit een faciliterende rol te nemen.
Echter, de praktijk leert dat je tegen tal van technisch-juridische maar ook maatschappelijke vraagstukken aanloopt. Jan neemt ons mee in deze vragen en dilemma's aan de hand van de casus TEA RWZI Apeldoorn.

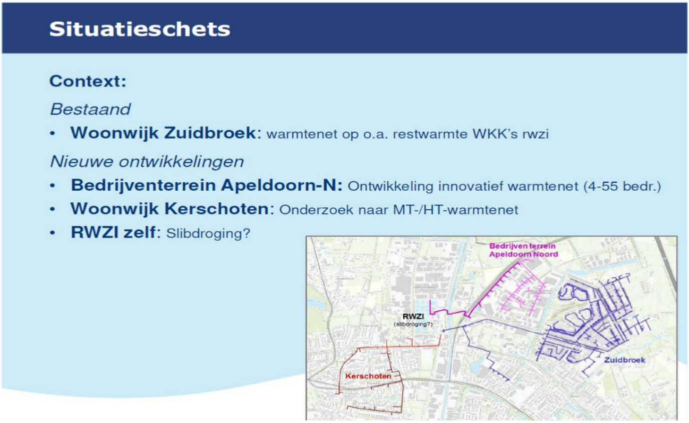

Situatieschets

Context:

Bestaand

- **Woonwijk Zuidbroek**: warmtenet op o.a. restwarmte WKK’s rwzi

Nieuwe ontwikkelingen

- **Bedrijventerrein Apeldoorn-N:** Ontwikkeling innovatief warmtenet (4-55 bedr.)
- **Woonwijk Kerschoten**: Onderzoek naar MT-/HT-warmtenet
- **RWZI zelf**: Slibdroging?

Als eigenaar van het effluent wordt het waterschap vanuit diverse initiatieven gevraagd om effluentwarmte beschikbaar te stellen. Het waterschap moet zich beraden op zijn positie en rol als energie-/warmteregisseur. Dat leidt tot een dilemma bij het waterschap, want meer regie = meer complexiteit = meer financieel risico = meer noodzaak juridische kennis, terwijl minder regie = minder complexiteit = minder eerlijke verdeling en kosten.

Conclusie/oproep: Hoe krijgen we als waterschap aquathermie op een maatschappelijk verantwoorde manier naar een relevant schaalniveau?

Het zou helpen om als vervolg op het rapport over de juridische kaders wat meer redenatielijnen met een beslisboom uit te werken voor beleidsontwikkeling op het gebied van aquathermie. Hierbij dient ook de casuïstiek te worden meegenomen.

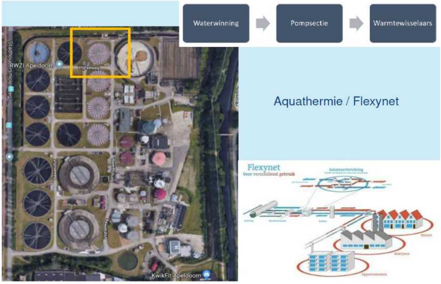

Waterwinning → Pompsectie → Warmtewisselaars

Aquathermie / Flexynet

Samenwerkingsovereenkomst
Eneco

Casus TEA Utrecht

Eneco vroeg Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden om thermisch energie van het effluent van RWZI Utrecht te mogen gebruiken voor hun bestaande warmtenet in Utrecht. HDSR faciliteert door grond ter beschikking te stellen voor de warmtepomp en effluent te leveren.

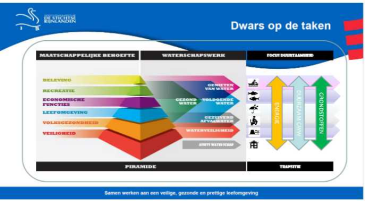
Dwars op de taken

Samen werken aan een veilige, gezonde en prettige leefomgeving

Voor HDSR is het maatschappelijk belang (bijdragen aan de energietransitie) de kapstok om het project aan op te hangen, verder levert het hen niets op.

> “Wij zijn niet zo bezig met wat de kerntaken precies zijn. wij voorzien in een maatschappelijke behoefte.”
>
> **- Martijn Jongens,**
> Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Faciliterende rol

De opdracht van het bestuur van HSDR was: maak dit mogelijk zonder dat we er last van krijgen.

HSDR heeft er bewust voor gekozen het effluent ter beschikking te stellen, omdat dit zo min mogelijk risico op levert voor het zuiveringsproces. Met daarbij duidelijk de disclaimer dat het voor kan komen dat het effluent niet beschikbaar is (bij calamiteiten). Eneco heeft dus nagedacht over een multibronnen strategie.

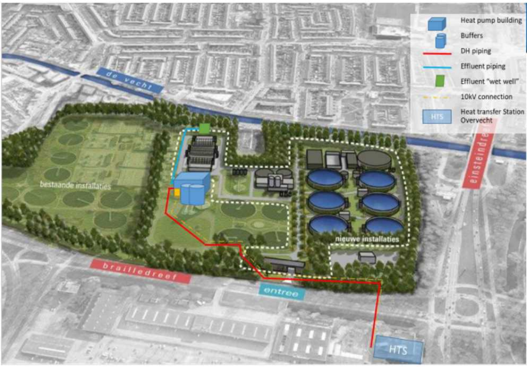

Verder INZOOMEN

Bestuursrechtelijk:
- Juridische vragen in huis uitgevraagd
- Behoefte aan externe kijk op bepaalde onderwerpen

- Aanbestedingsrecht
- Staatssteun

Sahidah Somer beschrijft de juridische aspecten die in aanloopt naar de samenwerkingsovereenkomst zijn onderzocht:

Het **aanbestedingsrecht** bleek niet van toepassing, omdat er niets gekocht wordt van Eneco en er wordt ook geen aanbestedingsplichtige concessie gedaan. Extra argument, Eneco is in deze een logische partij gezien hun bestaande warmtenet.

Staatsteun heeft vooral betrekking op Eneco en het aan hen ter beschikking stellen van RWZI-effluent en het verhuren van de grond. Het effluent heeft op dit moment geen economische waarde.
In het contract wordt straks wel een beding opgenomen dat de levering 'om niet' (= zonder tegenprestatie) voor 30 jaar vastlegt (terugverdienperiode Eneco). En, dat mocht het effluent tijdens deze periode wel een economische waarde krijgen, dat het waterschap het recht heeft om een marktconforme waarde te laten vaststellen.

Privaatrechtelijk moet geregeld worden dat de warmtepompinstallatie eigendom van Eneco is, maar dat grond eigendom van HDSR is. Dit kan via het recht van opstal. Als waterschap wil je immers niet verantwoordelijk zijn voor de pomp. Ook de toegang voor medewerks van Eneco, voor onderhoud en bediening van de warmtepomp moet juridisch geregeld worden, dit kan middels erfdienstbaarheid. In de **samenwerkingsovereenkomst** is vooral benoemd dat deze rechten er komen. De rechten worden pas uitgewerkt in vervolg contract.

Tot slot, is in de samenwerkingsovereenkomst opgenomen dat aan het eind van de voorbereidingsfase nog steeds besloten mag worden dat de realisatie van de warmtepomp niet gaat plaatsvinden (GO/NO GO beslissing).

Vervolgproces

Hoe kunnen we verder invulling geven aan vervolgvragen? *Henk Looijen (NAT) geeft aan dat in het MMIP 4 voorstel ook juridische vragen worden opgepakt. Niet alleen voor de waterbeheerders, maar ook voor gemeenten moet verder worden uitgezocht wat de implicaties van beleidskeuzes zijn. Het zou mooi zijn om te komen tot een beslisboom om tot een goede keus te komen. Ook STOWA en de Provincie Zuid-Holland geven aan hierin een rol te willen vervullen aan de hand van concrete casuïstiek.*

Tot bij de volgende community of practice aquathermie!

NAT Netwerk Aqua Thermie

Met dank aan Universiteit Utrecht, Waterschap Vallei en Veluwe en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.
Vragen? Stel ze via info@aquathermie.nl

powered by
PIKTOCHART